

MESINIK

MESINDUSE INFOLEHT

nr 2 (106) aprill 2018

- EMLi uus juhatus
- Pöördumine keskkonna kaitseks
- COLOSS-küsimustik
- Antu Rohtla 80
- Eha Metsallik. Liigirikkuse kadumine
- Evald Übi. Mesinduse perspektiivid
- Sigmar Naudi. Nosemoos

ESIMEHE VEERG

Head sõbrad, kolleegid, mesindushuvilised!

Ilusat kevade ja toimeka mesindushooaja algust!

Eesti Mesinike Liidu uus juhatus on alustanud aktiivselt tööd ning soovime teiega jagada neid mõtteid, ootusi ja tegevusi, mida oleme juhatusel ette võtnud.

Senine juhatus on teinud tublit tööd ning endised juhatuse liikmed jätkavad ka uues juhatuses, seetõttu on tegevuste järjepidevus kindlustatud. Meie kõigi tänu ja lugupidamine kuulub juhatuse pikaajalisele esimehele, tänasele juhatuse liikmele Aleksander Kilgile, kes tegeleb uues juhatuses aktiivselt nii meekonkursi korraldamisega kui ka riigiasutustega suhtlemisega.

Mis uuel juhatusel plaanis?

Uutel juhatuse liikmetel on kulu- nud omajagu aega senise töökorralduse ülevaatamisele, dokumentidega tutvumisele ja uute ootuste sõnastamisele organisatsiooni võimalike suurendamiseks.

Selle aasta peamisteks prioriteetideks on kujunenud heade koostöösuhte loomine erinevate mesindusorganisatsioonidega, kus üheks tähtsamaks eesmärgiks on kogu mesindussektori arengukava koostamine. EML on sellesuunalisi koostöötartelusi juba alustanud.

Juhatus on võtnud ka selge suuna EMLi esindajate määramisel erinevate riigiasutuste koostööorganismesse ning meie partnerite ühendustesse. EML peab ennast senisest nähtavamalt positsioneerima mesindussektorit kui majandusharu puudutavate teemade juures kaasariikijana.

Eraldi teemaks on kujunemas Eesti mee kvaliteedi ja tuleviku eest seismine, miks mitte töötada välja "Eesti Mee" bränd, mis annaks meie tarbijatele kindluse, et kui soovitakse osta Eesti mett, siis seda tõesti ka saab. Tarbija jaoks ei peaks kujunema väljakutseks erinevate meete rägastikus orienteerumine ja Eesti mee leidmine. Hea Eesti mesi on väga suur väärtus, mis lisaks headele maitseomadustele aitab kaasa maapiirkondade arengule ning kogu elanikkonna tervisele. Puhas mesi tähendab puhast keskkonda ja puhast keskkond puhast mett – seega on EMLil oluline ülesanne seista meie mesilaste tervise ja mee kvaliteedi, aga ka keskkonna tervise eest laiemalt. Seetõttu saate "Mesinikust" lugeda meie juhatuse liikme Aado Oherdi algatatud pöördumist meie riigijuhtide poole.

EMLi liikmetelt on tulnud ka arvamusi, et seni on olnud liiga suur fookus erinevate õppereiside korraldamisel, mille eesmärk ja sisu on jäänud liikmetele kohati hägusaks. Õppereiside mõtte on kindlasti koguda teadmisi ja kogemusi, mida tuleks ülejäänud organisatsiooniliikmetega

jagada. Arutamist vajab küsimus, kui palju reise oleks optimaalne, kas reiskorraldamisest on saanud eraldi eesmärk või peaks see olema paremini läbi mõeldud ja eesmärgistatud vahend suuremate eesmärkide saavutamiseks. Arutame juhatusega ka seda küsimust ning kõikide liikmete arvamused ja seisukohad on vajalikud, et teha parim otsus.

Kirjutage juhatusele julgesti ka teistest ideedest ja probleemidest, sest Eesti Mesinike Liidu mõte on toetada oma liikmeid ning garanteerida abi nendes küsimustes, mis on meile olulised. Seda saame teha ikka koos – nagu mesilaspere.

Mõnusat suminat ja rõõmsat meelt!

Rea Raus
EMLi juhatuse esinaine

EMLI KEVADINE ÜLDKOOSOLEK

24.märtsil 2018 toimus Eesti Mesinike Liidu üldkoosolek, kus valiti EMLile uus juhatuse järjekorranumbriga 13 revidendid, kinnitati majandusaasta aruanne ja revisjonikomisjoni arvamus.

EMLi üldkoosolekut austas oma külaskäiguga vabariigi president.

Üldkoosoleku otsusega on uus juhatuse liikmed. Uus juhatuse kogunes oma esimesele koosolekule sama päeva õhtul. Juhatuse esimeheks valiti Rea Raus.

Juhatusse kuuluvad veel Aleksander Kilk, Aado Oherd, Andres Tamla, Ülo Lippa, Maire Valtin,

Eve Raik, Siiri Otsmann, Vallo Vain, Tanel Veinpalu, Priit Nõgisto

Revidentidena jätkavad Erki Naumanis ja Ulvi Ajalik.

Kodulehel uuendatakse juhatuse liikmete kontaktandmed esimesel võimalusel. Juhatuse liikmete üldmeili-aadressiks jääb info@mesinikeliit.ee.

Marianne Rosenfeld
EMLi tegevjuht

Fotol Rea Raus ja Aleksander Kilk

EMLi üldkoosolekul koos presidendiga

AVALIK PÖÖRDUMINE

Lugupeetavad
President pr. Kersti Kaljulaid
Riigikogu esimees hr. Eiki Nestor
Peaminister hr. Jüri Ratas
Riigikogu fraktsioonide esindajad

Meil kõigil on kombeks rääkida puhtast Eesti loodusest ja seal toodetud toidust. Kahjuks ei saa me täna keskkonna ja toidutootmise puhtusest enam rääkida.

2016. aastal kasutati Eestis 834 328 kg toimeainena ehk 618 grammi Eesti elaniku kohta taimekaitsevahendeid. Kasv viimase 5-6 aastaga on olnud peaaegu kahekordne. Mürkainete ja väetiste suurenev kasutamine on viinud ohtlike tendentsideni. Vähenenud on lendavate putukate osakaal kõikjal maailmas. Sakslaste viimase 30-l aastal tehtud uuringute alusel on nende arvukus vähenenud 76% (<http://www.sciencemag.org/>

news/2017/10/germany-s-insects-are-disappearing). Need on aga peamised taimede tolmeldajad. Tänu tolmeldamisele on meie toidulaual kuni 75% rohkem toiduaineid (<http://www.fao.org/news/story/en/item/384726/icode/>).

Putukatest toituvad paljud linnud ning pisiimetajad. Kui lindudel ei ole piisavalt toitu (putukaid), siis nad hukkuvad, samuti põhjustab lindude hukkumist otsene kokkupuude erinevate taimekaitsevahenditega ning suurenev metsade lageraie. Putukate hävingu peamiseks põhjuseks on liig-intensiivne põllumajandus (otsesõnu - põllumajanduslike mürkide kasutamine).

Prantslaste hiljutine uuring (<https://www.independent.co.uk/environment/europe-bird-population-countryside-reduced-pesticides-france-wildlife-cnrs-a8267246.html>) lindude väheneva populatsiooni kohta näitab, et olukord muutub aastatega tõsisemaks.

2011 aasta uuringu kohaselt on viimase 30 aasta jooksul lindude arv vähenenud 421 miljoni võrra. Kaob ka meie rahvuslind – suitsupääsuke. Probleem on seotud peamiselt põllumajandusmaastikul elavate linnuliikidega. Lindude arvukuse vähenemine näitab, et kogu ökosüsteem ei ole heas seisukorras. Seda näitas ka Eesti Ornitoloogiaühingu hiljutine uuring, mis tões, et ka meie metsadest on kadunud 60 000 linnupaari aastas. Taimekaitsevahendid hävitavad mullaelustiku, lisaks patogeenidele sureb kasulik mikrofloora, mitmesugused algloomad, putukad, ussikesed jne. kes aitavad kaasa täisväärtusliku toidu kasvatamisele. Sageli saavad elutus mullas ülekaalu taimede haigustekitajad ja nende allasurumiseks tuleb kasutada järjest suuremaid mürkide koguseid. Seda kasvutendentsi näeme juba praegu. Surevad ka taimekahjurite looduslikud vaenlased.

Taimekaitsevahenditele lisatakse abiained, mis suurendavad nende toimeaja pikkust (näiteks kleepained). Kemikaale jm komponente sisaldava lahusega ülepritsitud putukad, ka mesilased, ei ole võimelised mürkidega toimeleppema. Nad hukuvad.

Kasutatakse paagisegusid, nn. "keemiakokteile" mille koostoimet praktiliselt ei ole uuritud, kuid on juba teada, et kemikaalide koosmõju on vägagi ohtlik. Seetõttu alahinnatakse taimekaitsevahendite jääkide ja nende laguproduktide koosmõju mullas. Jäägid jõuavad põhjavette (joogivesi), veekogudesse ja meie toidulauale, kus võivad püsida aastaid. Reostunud põhjavett ei ole võimalik puhastada. 2017 aastal uuriti Eesti jõgede veekvaliteeti ning taimekaitsevahendite jääke leiti enamikes võetud proovides. Näiteks enimkasutatud taimekaitsevahendite jääkidest leiti glüfosaati (11 korral, lubatud piirväärtus ületatud 3 korral), glüfosaadi laguainet AMPAt (14 korral, üle piirväärtuse 10 korral).

https://www.envir.ee/sites/default/files/taimekaitsevahendite_jaakide_sisalduse_ja_dunaamika_uuring_pinna-_ja_pohjavees_2018.pdf

Linnades, kus kasutatakse pinnavett joogiveena ei ole uuritud pestitsiidide sisaldust vees või ei avaldata neid andmeid. Glüfosaadi ja teiste pestitsiidide jäägid mõjuvad toidus inimeste ja loomade immuunsüsteemile, tõuseb kasvajalistesse haigustesse haigestumise risk, tekivad häired psüühikale jne. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11356-016-7425-3>. Ka täna oleme olukorras, kus Euroopas palju kõneainet põhjus-

tanud neonikotinoidid on Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) uue raporti kohaselt äärmiselt ohtlikud. Raporti põhjal järeldab EFSA, et neonikotinoidid kahjustavad nende enamike kasutusalaade puhul lisaks meemesilastele ka kimalasi ja erakmesilasi. On selge, et kasutatavad mürgid ei vali liike, keda nad tapavad ning seetõttu oleme teadmatutes tegelikust hävingust, mis ökosüsteeme igal mürgitamisel tabab. Me ei tea veel täna kui suurel määral need mõjutavad inimese tervist. Eesti peab võtma vastu põhimõttelise otsuse niivõrd ohtlike ainete kasutamine meie riigi territooriumil keelustada.

Mida teha, et olukord paraneks? Alljärgnevalt Eesti Mesinike Liidu ettepanekud, millele palume kõikide poliitiliste jõudude tuge:

- Tõsta inimeste teadlikkust taimekaitsevahendite ohtlikkusest loodusele, inimese ja loomade tervisele.
- Kasutada integreeritud agrotehnikat.
- Pritsimisega seotud tööd teha öisel ajal, kui ei ole putukate ja mesilaste lendlust.
- Lõpetada teravilja ja kartuli pritsimine enne koristamist glüfosaatidega saagi kuivatuskuludelt säästmiseks
- Mitte kasutada üleliigselt mineraalväetisi, kust need satuvad põhjavette.
- Seada pestitsiididele aktsiis. Laekunud summad kasutada keskkonnakahjude hüvitamiseks (tolmeldajad).
- Lõpetada ökosüsteemidele ohtlike pestitsiidide jaemüük.
- Lõpetada teepeenarde ja raudteede ohtlik kemikaalidega (eriti Roundupi ja muude glüfosaate sisaldavate preparaatidega) töötlemine.
- Toetada mahetootmise laienemist põllumajandustootuste abil.

Riigikontrolli hinnangul http://www.riigikontroll.ee/portals/0/Upload/ML_Artikkel_25.01.2018.pdf on pestitsiidide kasutamise suurenemine OHU MÄRK ja riik ei tohiks sellele suundumisele reageerimisega hilineda.

Pöördumisega ühinenud:
Eesti Mesinike Liit
Eesti Meetootjate Liit
Ökoriik Eesti võrgustik
Valdur Mikita

COLOSS HONEY BEE COLONY LOSS AND SURVIVAL SURVEY 2017/2018

KÜSIMUSTIK COLOSS 2018

Mesilasperede talvekadude uuring 2017/2018

TÄIDETAV ALATES 1. MAIST!

Lugupeetud mesinikud

Edastame teile tutvumiseks **COLOSSi 2018.** aasta küsimustiku. Selle täitmiseks vajaliku lingi leiате veebist www.mesindusprogramm.eu

Küsimustik võimaldab meil võrrelda teie vastuseid teiste mesinike omadega. Teie andmete põhjal saame hinnata mesilasperede suremise suhtelist riski ja mesinike otsuste, näiteks varroatoositõrje, mesilasperede rändeleviimise ja kärgede asendamise, vahelisi seoseid. Lisaks püüame kindlaks teha suremuse riski suhtelised erinevused eri piirkondades ja jälgida neis käimasolevaid uurimisprojekte. Te osaletegi sellises jätku-uuringus, mis lisab teie vastustele veelgi enam kaalu.

Küsimustikku on võimalik täita anonüümselt. Siiski on vajalik avaldada oma meiliaadress, et saaksime vajadusel teile infot saata ja lisaküsimusi esitada.

Möödunud aastal (2017) tekitas mõni küsimus vastajates arusaamatust. Loodan, et paar järgnevat selgitust on küsimustikule vastamisel abiks.

Hiljutise haldusreformi valguses juhin tähelepanu küsimusele **mesila asukoha** kohta. Väga oluline on õigesti vastata, millises vallas ja millise asula lähedal teie mesila paikneb. Palun täpsustage enne küsimustiku täitmaasumist ka mesila postiindeks, seda saate teha aadressil https://www.omniva.ee/abi/sihtnumbrite_otsing.

Sarnaselt eelmisele on ka selle aasta küsimustikus mesilasperede talvekaod jaotatud kolmeks:

1. suremus pärast talvitumist, s.t. **ELUS** mesilaspere, kus on **emaga probleem** (nt. lesehauev munev ema või ema puudumine), mida ei olnud võimalik lahendada;
2. suremus **looduslike tegurite** tõttu (tulekah-

ju, torm, üleujutus, vandalism, vargus, karu, nugis, hiir, rähn, langenud puu vms);

3. suremus möödunud talvel, s.t. **muud talvekaod**, mis jäid mesilasperede talveks ettevalmistamise lõpetamise ja uue hooaja alguse vahele. Mesilaspere hukkus või taru oli tühi.

IGA KAOTATUD MESILASPERE PUHUL LOETAKSE HUKKUMISE PÕHJUSEKS VAID ÜHTE KOLMEST KATEGORIAST. Talvekadude summa moodustub nende kolme küsimuse vastustest. See on vajalik, et saada aimu, mitu protsenti talvitunud mesilasperedest tegelikult hukkus, sest ka see, et mesilaspereid ei hukkunud talvel või hukkusid looduslike tegurite tõttu, mõjutab talvekadude tulemust.

Küsimustikku täitma asudes võtke kindlasti käeulatusse materjalid, kust vajadusel kontrollida andmeid möödunud hooaja mesilasperede, mesilasemade (vanus, päritolu) ja ravi (varroatõrje) kohta.

Palun lugege küsimustikku tähelepanelikult ja vastake nii paljudele küsimustele kui võimalik. Kui teil tekib vastamisel probleeme, abistab teid mesindusprogrammi projektijuht Aivar Raudmets, kes suunab teid edasi teie piirkonna usaldusmesiniku juurde.

Küsimustik on avatud 1. maist kuni 1. juunini 2018

Palun pange tähele, et * tähistatud küsimused on kohustuslikud.

Küsimustikule vastamise õnnestumist kinnitab järgnev lause: Täname teid väga küsimustikus osalemise eest.

Varuge vastamiseks aega vähemalt 15-20 minutit.

Oleme teile koostöö eest väga tänulikud!

Aivar Raudmets
Mesindusprogrammi 2017–2019 projektijuht
mesindusprogramm@gmail.com

Lisainfo küsimustiku kohta leiате 2017. aasta juunikuu infolehes "Mesinik" „Mesilasperede talvekadude uuringu Coloss 2017 tulemused“ lk 8-12.

MEEKONKURSS ELMARI RAADIOST MAAMESSILE

Igal kevadel aprillikuu tekitab Tartus elevust järjekordne Maamess, mis toob kohale tuhandeid põllu- ja masinamehi ning põnevil huvilisi või lihtsalt kiibitsejaid. Maamessi 2018 üheks sümboliks, kujunduselementideks ja suunanäitajaks valiti mesilane. Mesilasemärk suunab põnevate sündmuste ja uudisväärtuslike eksponaatideni, juhtides tähelepanu eriti uuenduslikkusele ja innovaatilisusele.

Eesti Meedia AS kui Maamessi korraldamise partner ja turundaja otsustas mesindust messil veeltgi rohkem nähtavaks teha. Nende projektijuht Anneli Sander helistas EMLi juhatusele ja pakkus välja idee korraldada Maamessiga seoses suur meekonkurss. Võtsime hõlpsasti tuld ja nii sündis koostöölepe, kuidas Eesti Meedia ja Raadio Elmar ühiste jõududega ja EMLi ekspertidele toetudes meekonkurss ellu kutsuda ja läbi viia.

EMLi nõuannete kohaselt koostati ja kuulutati ajakirjanduse kaudu mesinikele välja meekonkurssil osalemise reeglid. Meepurgid tuli saata või viia Tartusse Raadio Elmar toimetusse. Seal kleebiti purkidele numbrid, et hindajad ei teaks mee päritolu. Andmelehed mesinike nimedega peideti hindajate eest sahtlisse.

18. aprilli ennelõunal kogunes Raadio Elmar studiosse meekonkurssi žürii, et meed hinnata ja paremusjärjestusse seada. EMLi esindajatena osalesid hindamisel Anna Aunap, Astrid Oolberg ja Aleksander Kilk. Raadio Elmar poolt lisandusid programmijuht Mari-Liis Männik ning saatejuhid Veiko Soom ja Priit Rand. Maamessi poolt degusteerisid ja hindasid mett kommunikatsioonijuht Henrik Urvel ja projektijuht Margus Kikkul.

Videot meekonkurssile pääsenud viie parema mee valimisest saab vaadata veebis: https://maaelu.postimees.ee/4475930/video-vaata-mida-arvas-maamessi-meeekonkurssile-laekunust-zurii?_ga=2.142704307.747472030.1522612995-1868521049.1508606584

Kokku oli konkursile saabunud 33 meepurki. Meed olid üsna erinevad – peenkristalsest ja pehmest kuni üsna kõvaks kristalliseerunud meteni, värvuselt heledatest kuni tumepruunide kanarbiku ja tatramee näidisteni. Osa meepurkide seintele olid moodustunud kena mustriga glükoosikardinad. Oli ka puudusi, nagu näiteks meepinnale kogunenud vähest prügi või pinnale tõusnud paksu glükoosikihti. Ühest purgist tõusis ninna koguni kergelt käärimis lõhna ja ka meemaitse kinnitas sama.

Raadio Elmar ja Maamessi esindajatele oli suure hulga erinevate mete degusteerimine, võrdlemine ja organoleptiline hindamine täiesti uus kogemus. EMLi esindajate selgituste abil jõuti teadmisele, kui erinevad võivad olla erinevatelt taimeliikidelt või piirkondadest pärinevate mete iseloomuliku maitse, lõhna või värvuse tunnused. Muidugi tuli vahepeal korduvalt veega suud loputada, et

erinevad meemaitseid suus üksteist segama ei hakkaks. Aga ära tegime ja meed said paremusjärjestusse seatud.

Olulise eesmärgina selgitati välja viis paremat mett, mis läksid edasi Maamessile konkursi lõppvooru n.-ö. rahvahindamisele. Maamessil toimus mee hindamine ja mee kasulike omaduste tutvustamine Eesti Meedia messiboksis, mida kaunistas ka EMLi sümbolika. Messi külastajad, kes soovisid olla mee hindajaks, said igaüks maitsta kõiki viit mett ja hindesedeliga esile tõsta nende arvates parima mee. Messipäevade lõpuks sai selgeks, milline viiest lõppvooru pääsenud meest kogus kõige rohkem hääli ja seega parima mee tiitli. Kõik lõppvooru pääsenud nominendid said auhinnaks Post Factumi kirjastuse välja antud raamatu “Eesti riigi 100 aastat” I ja II osa. Võitja sai lisaks Eesti Meedia ajalehtede hulgast enda valikul aastase tellimuse. Maamessi

külastajad, kes mett maitsevad, said uusi kogemusi mee erinevatest maitsetest ja vestluses asjatundjatega ka uusi teadmisi mee kasulikest omadus-

test. Meekonkursi võitjaks kuulutati Harjumaal toimetava Mummi talu kanarbikumesi.

Ülevaate koostas ja pildid tegi
Aleksander Kilk

EUROOPA PARLAMENT SOOVIB MEETMEID MESILASTE JA EUROOPA MEETURU KAITSEKS

23. jaanuaril 2018 võttis põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon vastu Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsiooni liikme Norbert Erdösi raporti, mis teeb ettepanku kaitsta paremini Euroopa mesindussektorit ja võidelda võltsmee leviku vastu Euroopa Liidu turul.

Hinnanguliselt 84% taimeliikidest ja 76% Euroopa toidutööstusest sõltub mesilaste tolmeldamistööst. Rahas mõõdetuna teeb see umbes 14 miljardit eurot.

Euroopa Liidus on ligi 600 000 mesinikku ja 17 miljonit mesitaru. Kokku toodetakse igal aastal umbes 250 000 tonni mett, mis teeb ELi Hiina järel teise suurima meetootja maailmas.

Mesi on kolmas kõige lahkendatum ja võltsitum toode maailmas. Umbes 20% Euroopa Liidu välispiiril kontrollitud mees ei vastanud ELi standarditele.

Saadikud soovivad:

- Suurendada riiklike mesindusprogrammide rahastamist;
- Parandada mesilaste tervist (keelustada kahjulike taimemürkide kasutamine ja rahastada rohkem teadusuuringuid);
- Rakendada meetmeid kohalike ja piirkondlike mesilasliikide kaitsmiseks;
- Kehtestada meetmed mee kvaliteedi hõlpsamaks testimiseks;
- Karmistada impordiinspeksiooni tegevust võltsmee tuvastamiseks ja määrata võltsijatele kõrgemad trahvid;
- Täiustada mee märgistamisnõudeid, et tagada tarbijale teave mee päritolu kohta.

Allikas: Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

EESTI LIIGIRIKKUSE KADUMISEST

Osalesin Eesti Metsa Abiks liikumise delegatsiooni koosseisus 4. aprillil maaeluministriga kohtumisel meie looduse liigirikkuse teemal.

Kohtumise järel andsime välja pressiteate:

Kodanikuühendus Eesti Metsa Abiks (EMA) ühes mesinike delegatsiooniga kohtus maaeluminister Tarmo Tammega, et meenutada ministrile pestitsiidide liigse kasutamisega kaasnevat kahjusid, millega mesinikud mesilaste suuremise näol pidevalt kokku puutuvad.

Kodanikuühenduse eesmärgiks

oli uurida, millise poole valib Eesti peatselt toimival Euroopa Liidu liikmesriikide hääletusel kõikidele tolmeldajatele ülimalt kahjulike neonikotinoidide keelustamise üle. Kohtumisel saadi maaeluministri osakonna juhataja Sigmar Suu käest rõõmustav kinnitus, et Eesti esindaja hääletab nimetatud mürkidele seatavate üli-rangete piirangute poolt.

Lisaks arutas delegatsioon ministriga ka seda, kuidas peatada liigirikkuse kiire vähenemine meie metsadest ning niitudel, aasadelt ja rohumaadelt. Liikide kadumisele aitab kaasa liigse pestitsiidide kasutamine klassikaliste maaharimisvi-

side asemel, nagu niitmine või kultiveerimine.

Samuti sai arutatud intensiivse monometsanduspoliitika kahjulikku mõju meie tolmeldajatele: metsakultuuride ja noore metsa hooldamise käigus tolmeldajatele eluliselt oluliste remmelgate ja teiste lehtpuude, nagu pihlakate, pärnade, vahtrate ja tammede väljaraiumist Eesti metsadest, lisaks ka alusmet-sade hävinemist harvesteridega tehtava lageraie käigus.

Kõik see on pannud mesinikke välja töötama **mesilaste kaitse seaduse** projekti, mille maaeluministerium lubas üle vaadata ning anda

oma hinnangu.

Minister kinnitas, et kui kusagil maapiirkonnas on toimunud õitsvate taimede pestitsiididega töötlemine, siis tuleb sellest kohe teavitada põllumajandusametit, kuna tegemist on seadusega keelatud tegevusega, mille toimepanekule peab järgnema vastutusele võtmine. Lisaks meenutas minister, et ka mesilaste hävimise korral tuleb esimesel võimalusel ametit teavitada, kinnitades, et mürkide tuvastamiseks tehakse uuringud riigi kulul. Lubati hakata uurima pestitsiidide jääke ka oietolmust ja suirast, mida seni pole tehtud.

Kohtumise tulemusel lubas maaeluministerium kodanikuühendusega mesilaste kaitset puudutavate tegevuskavade loomisel koostööd teha. Kodanikuühendus omakorda avaldas toetust minister Tamme poolt kohtumise käigus välja öeldud arvamusele, et metsamajandus ja maaelu peaksid kuuluma ühe ministri haldusalasse, et meie maaelu kitsaskohti paremini lahendada. Hetkel eeldatakse keskkonnaministeriumilt samaaegselt nii metsade kaitsmist kui ka puidutulu teenimist. Kõnealusele vastuolule on varasematel aastatel tõsis kriitikat teinud ka riigikontroll.

Järelmõtteid kohtumiselt

Kas me tahame mõista maa-ilmast toimuvat või peidame pea liiva alla ning peame nagu ullikesed pidu edasi?

Heureka, ahaa-efekt saabus minule EMA-liikumise koordinaatori Lea Tamme saadetud materjale lugedes, kes valmistas suure vastutustundega ette kokkusaamist maaeluministriga. Lugesin nimelt Tartu Ülikooli botaaniku ja liigirikkuse spetsialisti Aveliina Helmi sõnumit,

et Eestis on 20. sajandi algusest saadik kadunud 95 protsenti niidukooslustest ja vaid kaht protsenti meie metsast võib pidada põlislaaneks. A. Helm on üks ÜRO loodud **Valitsustevahelise Elurikkuse ja Loodushüvede Koostöökogu** 550 autorist. Näiteks ütleb Helm, kommenteerides ÜRO koostöökogu tööd: aruande ehk olulisim leid oligi see, et **vana moodi edasiminnnes seavad elurikkuse kahenemine ja keskkonnamuutused ohtu meie majanduse, sissetuleku, toidutootmise, puhta õhu ja vee, kahandades nii väga oluliselt meie elukvaliteeti**. On aeg muuta käitumist, või muidu muudab seda meie eest maailm.

Me ju teame seda liigirikkuse kadumist nii faunas kui flooras juba palju aastaid. Et liigirikkuse säilitajaid – tolmeldajaid on väheks jäänud jne. Kuid mulle jõudis ahaa-efektiga latva see, miks liigid rohumaa-delt-niitudelt-aasadelt sedavõrd kiiresti kaovad. Selle põhjustajaks on viimasel ajal glüfosaadi kasutamine niitmise asemel. Sel on sarnane mõju kulu põletamisega, kui kõrreliste liigid peavad vastu ja tulevad kohe tagasi, kuid ülejäänud 90% taimeliikidest kaob + mullaelustiku pärssimine ja mullaalvistajate halvamine + kahju kogu putukatemaailmale + kahju põhjaveele.

Teadmine rohumaa-pestitsiididega niitmise pole maaeluministeriumi jõudnud, selgus kohtumisel. Ei usutud – faktid pidavat puuduma –, et Roundupiga töeldeldakse isegi püsirohumaad – mis tegelikkuses paar aastat tagasi mitmekordistust pärast rohumaa-purustamise keelustamist EÜ rohestamispoliitika raames. Kõnelemata külvikordades olevatest põldudest, kus enne rukkikülvi lausa lillisele kesale või libliköieliste põldudele keset suurt suve glüfosaat peale

tõmmatakse. Neil puuduvat sellise harimise kohta faktid. 2017. aasta raske sügise glüfosaadi suur külvilaine nii teravilja-, rüpsi-rapsi- kui ka libliköieliste – oa ja hernepõldudele, et saak ühtlasemalt ja kiiremini valmiks, jutuks ei tulnudki. Tegevus, millega seemnekasvatatajad saevad oksa, millel ise istuvad.

Viimastel aastatel ma mööda mesilaid ringi ei söida, selletõttu on mu faktid, mida maaeluministerium nõuab, näiteks Raplamaa osas varasemast ajast. Nägin suuri rohumaa-alasid Kuusiku ja Koikse vahel Jalase küla pool küljes, kus olid sajad hektarid punakaks tõmbunud – kõigis toonides, ühe poja-ga kiivitaja kisamas looja poole. Kodila teeristi ümbruse õitsvad põllud Rapla-Kodila maantee ääres, mille harimine glüfosaadiga kahjustas ümbruskonnas nelja mesilast. Velise, Kädva, Kaiu-Kuimetsa, Juuru, Vigala, Lungu, Rapla kandi mesilate kahjustamine Roundupiga. Väärivate põllumeeste nimesid ma kirjutama ei hakka – mitmed neist on ju valla või lausa maakonna parimad põllumehed... Kuid Eestis ei ole peaaegu enam mesinikku, kelle mesila poleks taimekaitsevahendite (väärkasutuse??) tõttu kannatanud. Põhjus, miks mesinikud on metsadesse pagunud. Kuid seal on monometsanduse poliitika tõttu jälle omad probleemid. Ning Eestimaa põllumeeste ja isegi mesinike kokkusaamistel võib seniajani kuulda (ka 2018. aasta 1. aprillil Mäos või selle aasta 24. märtsil Nelijärvel), et enim kasutuses oleva herbitsiidi Roundupi kahjulik mõju ümbruskonnale pole tõestatud, ning jätkatakse mesilate ja üle 20 liigi kimalaste ja erakmesilaste ning ka ülejäänud looduse liigirikkuse -20 aastat kestnud kahjustamist.

4. aprilli kohtumisel jäi ka kõla-ma, et Eesti ei ole pestitsiidisõbra-

lik maa, et meil kasutatakse vähe taimekaitsevahendeid! Kuid statistikaameti andmed ja teiste EÜ riikide külastamine kõnelevad muud. Näiteks turustati pestitsiidide-taimekaitsevahendeid toimeaine kg järgi 2016. aastal 834 328,3 kilo, võrreldes näiteks 2011. aastaga, kui see kogus oli 461 018,7 kilo. Viimasel ajal on lektorid öelnud, et nüüd on näiteks mõne aastaga glüfosaadi kasutamine kahekordistunud. Kuulsa põllumehe M. A. lause, et mootorikütuste hinnad tõusevad, Roundupi hind langeb. Põllumehed valivad soodsama võimaluse.

Eesti kirjutas **Bioloogilise mitmekesisuse konventsioonile** alla 1992. aastal. Riigikogu ratifitseeris konventsiooni 1994. aastal. Bioloogilise mitmekesisuse strateegia võeti vastu 1998. aastal ning sealt võib näiteks lugeda, et:

maakasutus avaldab tähtsat mõju Euroopa ja kogu maailma bioloogilisele mitmekesisusele. Põllumajandus võib bioloogilist mitmekesisust nii soodustada kui ka ohustada.

Strateegia toob välja, et **teatud maakasutustavadel, agrokemikaalide kasutamisel, ülekarjatalmisel ja saastamisel, monokultuuride kasvatamisel, märgalade**

ja hekkide eemaldamisel ning raskete masinate kasutamisel on bioloogilisele mitmekesisusele tõsised mõjud. Näiteks pestitsiidide kasutamisel on negatiivne mõju bioloogilisele mitmekesisusele mitte ainult konkreetses piirkonnas, kus neid kasutatakse, vaid ka teistele ökosüsteemidele. Põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse säilitamine ja säästlik kasutamine peaks põhinema liikide, sortide ning tõugude geneetiliste ressursside ning mikrobioloogiliste eluvormide säilitamisel ja säästlikul kasutamisel.

Selline lõik dokumendist, mille meie riigikogu ja valitsus on heaks kiitnud ning mida riigi majanduse juhtijad peaksid täitma!

Kuid riik ju hoopis toetab rohu- maade glüfosaadiga niitmist, kuna loomi peetakse vähe ja heina pole vaja. Ka toetab riik monometsandust. Kokkuvõtvalt on see ju liigirikkuse kahjustamise toetamine.

Kohtumisel tuli jutuks ka mahe- seadus. Näiteks mahemesinikul peab olema kümne mesilaspere kohta 1 ha maad. 60 mesilaspere kohta siis 6 hektarit. Samas Eesti mahekanadel või mahenotsudel maa nõuet pole. Ometi on ju

loogiline, et kanu või sigu saab kuhugi põllule siblima ja tuhnima/ kündma suunata, mida mesinikud mesilastega oma hektaritel teha ei saa. Samas peavad mesinikud sealt heina õigeaegselt ära tegema – nemad ei saa glüfosaadipritsidega omaenda mesilaste korjemaast ometi üle sõita.

Nüüd siis kõige olulisem maa- eluministeeriumi kohtumiselt. Meil õnnestus üle anda sisukas **mesilaste kaitse seaduse eelnõu projekt**, mille vajalikkusest on 20 aastat kõneldud ning mis loodetavasti mõjutab ka uuendatud taimekaitse- seaduse eelnõu menetlemist, mida maaeluministeerium just praegu ette valmistab.

Just tolle mesilaste kaitse seaduse eelnõu projekti ajendil, mida kuulsin Antu Rohtla ettekandest 2017. aastal Karksi-Nuia Meefestivalil, liitusin ma Eesti Metsa Abiks liikumisega, kuna ka neil on liigiRIKKUSE teema nr. 1 – nagu mesinikelgi tolles MKS eelnõu projektis, mis kõlab kokku vajadusega täiusliku maailma järele, et sellest jääks midagi järele ka meie järeltulijatele!

Austusega
mesinik Eha Metsallik
10.04.2018

MONSANTO JA BAYER ÜHINEVAD

21. märtsil 2018 kiitis Euroopa Komisjon ootuspäraselt heaks biotehnoloogiaettevõtte Monsanto ja keemiakontserni Bayer AG ühinemise. Euroopa Liidu konkurentsivoliniiku Margrethe Vestageri sõnul vastas tehing (tehinguväärtus 51 miljardit eurot) pärast Bayeri järeleandmisi igati ELi konkurent- sinõuetele. Muude mõõnduste seas on Bayer nõustunud müüma

teatud osa oma teravilja- ja juur- viljaseemnete tootmisest ning glü- fosaadidest (sh. asjakohastest tea- dusuuringutest) maailma suurimale keemiakontsernile BASF SE-le.

Keskkonnaaktivistide hulgas on ka suurfirma ühinemine val- landanud ägedad protestid, sest kardetakse, et Bayeri ja Monsanto liitumisega tekib maailma võim-

saim põllumajanduskorporat- sioon, kes hakkab peale suruma GM-seemneid ja mürgiseid taime- kaitsevahendeid.

Saksamaa veebiväljaanne Zeit Online kirjutab pealkirja all “Peades vohav monokultuur”, et tegemist on halva uudisega nii põl- lumeestele kui ka põllumajanduse- le – ja demokraatiale. Ühinemise

lubamisega on antud selge signaal nende riikide konkurentsiametitele, kes ei ole sõandanud võrreldavaid otsuseid veel langetada.

Äsjase liitumisega tekkinud kontserni turuvõim on mõõtmatu, ja see ei ole viimaste aegade ainus sellise mastaabiga tehing: hiljuti ühinesid USA firmad Dow ja DuPont/Pioneer ning Šveitsi agraarfirma Syngenta ja Hiina ChemChina. See aga tähendab, et lõpuks on järel vaid neli suurt agraarhiidu – BASF nende hulgas. Ainuüksi Bayer-Monsanto hakkab valitsema tervelt kolmandikku maailma seemneturust, teised kolm suurt ühiselt 61 protsenti. Mis puudutab pestitsiide, siis koguni 71 protsenti.

Kuid Monsanto ja Bayeri ühine-

mise kõige muret tekitavam tagajärg peitub tehnoloogilises arengus. Agraarkontsernid annavad endale väga selgelt aru, et nende senised meetodid suurendada tootlikkust keemia abil õige pea enam ei toimi, sest need toovad kaasa liikide hävimise, vee reostuse ja resistentsed kahjurid, ühiskonna üha suurenevast vastuseisust rääkimata. Glüfosaadi kasutamist piiratakse üha enam, neonikotinoide ähvardab üldse keelustamine – kontsernid vajavad ellujäämiseks uusi ideid. Sellepärast tegeldakse intensiivselt niinimetatud digitaliseeritud täppispõllumajandusega, mis peaks sensorite rakendamise abil vähendama pestitsiidide ja väetiste kasutamist. Katsetatakse põlluroboteid ja töötatakse välja taimekasvatuse uusi geenitehno-

loogilisi meetodeid.

Võib-olla, et sellega muudetakse olemasolev tööstuslik põllumajandus mõnevõrra jätkusuutlikumaks, kuid põhieesmärk on ikkagi selle säilitamine. Tulevikus kavatakse Bay-Santo – nagu teisedki kontsernid – müüa ise kõike: seemnevilja, agraarkeemiat, tarkvara, oskusteavet. See aga seob põllupidajad praegusest veelgi tugevamini suur-ettevõtete pakutavate lahenduste, toodete ja hindade külge. Samal ajal muutuvad alternatiivide, näiteks bioloogilise põllumajanduse võimalused veelgi ahtamaks.

Kokkuvõtte tegi
Katrin Linask

MESINDUSE PERSPEKTIIVIDEST

Lisaks varroatoosiga kaasnevatele haigustele ja üha suurenevale pestitsiidide kasutamisele on ka kliima muutumas. See võib olla tingitud Golfi hoovuse mõju vähenemisest. Kliimateadlase A. Kallise järgi on talved muutunud soojemaks, suved jahedamaks ja vihmasemaks. ÜRO kliimapaneeli rapordi järgi suureneb Eestis soojal aastaajal sademete hulk 10%. Kevad on aeg-ajalt liiga kuiv ja jahe, eriti juuni. Jaanipäeva ja jõulude temperatuurid ei erinegi palju.

Sülemlemine muutub taoliste ilmadega, kui kevadel pole õiget korjet, tõsiseks probleemiks. Mesilaste pidamine korpustarudes ja tõuemade kasutamine annab rohkem võimalusi sülemeid vältida, aga ka siis võib laiendamise hilenemisel alata emakuppude tegemine. Linnas elaval hobimesinikul on kõige kindlam viis perede poolitamine. Võib võtta põhitõlt juunis

puhkuse ja mitte laiendada parimate emadega peresid. Siis lasta nendel peredel sülemleda ja võtta nendelt emakuppused teiste poolitavate perede jaoks. Järvamaa mesiniku L. Vari järgi vähendab sülemlemine või poolitamine les-tasust 65%.

Tallinna mesinik E. Naumanis võtab sülemeid alla pika plasttoru abil, mille ülemisse otsa on kinnitatud 15-liitrine Saku Lätte plastpudel. Tallinnas K-Rauta kauplustes on müügil nelja meetrini pikendatava toru otsa kinnitatavad saed. Kui sellele lisada mesiniku pikkus (koos kätega) kaks meetrit ja jalgealune toetus kõrgusega üks meeter, siis peaks saama saagida maha sülemiga oksa. Käesolevate ridade autor on korduvalt püüdnud sülemeid tarust väljumisel 50 l suurusse traatvõrgust kasti, pannes selle sülemi väljumisel lennuaugu ette. Kui sel ajal on hea meesaak,

siis võib sülemi ajada tagasi samasse tarru, tehes haudmeraamidest uue pere ja asendades need raamid kärjepõhjadega. Oleks hea, kui pool peret saaks viia teise gruppi vähemalt kahe kilomeetri kaugusele. Siis jaotuvad mesilased ühtlaselt. Kaugemal asuvate perede jootmiseks võib kasutada kevadel vahtra- või kasemahla, kui teha tarude lähedal olevate puude päikesepoolsele küljele väike täke. Poolitamise ja sülemlemisega saab kompenseerida talvekadusid, ülearuste perede ostjatest pole puudust, kui neid müüa mõistliku hinnaga.

Hobimesinikul sobib pakendamiseks kasutada 5-liitrisid vee-pudeleid. Neid võivad väiksema nõudlusega püsikliendid omavahel poolitada. Siis võib ka kilohinda veidi alandada, aga mitte enam 5 euroni. Igatahes müüs sellise hinnaga veel 2016. a suvel üks Harjumaa

mesinik kiloseid purke. Liiga mada-
la hinna korral tekib ostjal kahtlus
mee päritoluma kohta. Alles äsja
pidas toll kinni Hiinast toodud 20
tonni meena deklareeritud kahtlast
segu. See hävitati ja tellija pidi kinni
maksma selle toiminguga seotud
kulud. Statistikaameti andmetel
ongi viimastel aastatel Eestis vähe-
nenud mee omatoodang ja suure-
nenud import.

Mesinikud peavad ise seisma
oma huvide eest. Aasta pärast

toimuvate parlamendivalimiste eel
tulevad poliitikud jälle rahva ette
lubadusi jagama. Tuleks konkreet-
setele “ei või jah” küsimustele uue
tselluloositehase ja raudtee kohta
küsida veel: kas meil on vaja mesin-
dust? Kui rikas Norra riik toetab
mesinikke, makstes 50% talvesuh-
ru eest, siis kas vaene Eesti saaks
maksta 20–30%. Selleks kulub
raha pole suur, kui võrrelda seda
näiteks üle 30 000 eurose kom-
pensatsiooniga, mida maksti uue
nimega vallas sama tööd jätkavale

vallavanemale. Toetuse eraldamise
korral saaksime teada ka täpsema
mesinike ja perede arvu.

Kokkuvõtvalt öeldes muutub
mesindamine üha keerulisemaks.
Kas Eesti mesinduse tulevik ongi
selline, et esineb vaid kahte liiki
mesinikke: oma tarbeks mõne pere
pidajad ja ärimehed, kes saavad
põhisissetuleku välismaise mee
pakendamisest?

Evald Übi

NOSEMOOS, HAIGUSEGA TOIMETULEK NING LEVIK EESTIS

Sigmar Naudi
Eesti Maaülikooli Põllumajanduse ja Keskkonna Instituut

Tänapäeval rakendatavad põllumajanduslikud töö-
võtted on ohtu seadnud nii looduses elavad mesilase-
laadsed liigid kui ka meemesilased, keda kasvatatakse
põllumajandusliku tootmise jaoks. Tolmeldajate huk-
kumise üheks põhjuseks peetakse tugevatoimeliste
taimekaitsevahendite kasutamist nii põllumajanduses
kui ka koduaianduses. Samas ei saa me ära unustada ka
mesinikke – nemad kasutavad erinevaid lestatõrje-pre-
paraate, mis sisaldavad suuremal või vähemal määral
sünteesilisi aineid, millest mitmed on identsed põllul
kasutatavate vahenditega.

Lisaks eelpool toodud põhjustele on meemesilastel
loomulikult ka palju teisi vaenlasi, kuid selles artiklis
käsitlen teatud haigustekitajaid, täpsemalt mikrosporii-
de (pisieoselisi), kelle hulka kuuluvad ka *Nosema apis*
ja *Nosema ceranae*.

Nosema apis’t märkis esimest korda liigina 1909.
aastal Saksa teadlane Enoch Zander. Levinud on ta
üle kogu maailma, küll aga ei peeta teda peamiseks
probleemiks soojema kliimaga – troopilistel või sub-
troopilistel aladel. Miks? Sest ta ei talu nii kõrgeid
temperatuure, nagu tema vennasliik *Nosema ceranae*.
Nosema apis’t peeti dekaade ainukeseks pisieoseliste
liigiks, mis võib nakatada meemesilast. Kuid see ei ole
nii, sest aastal 1996 kirjeldas Rootsi teadlane Ingemar
Fries esimest korda uut liiki, mille ta leidis Aasia mee-
mesilastelt (*Apis cerana*) ja mis sai nimeks *Nosema*
ceranae. Kas *Nosema ceranae* suudab nakatada ka
Euroopa meemesilast? Algselt arvati, et ei suuda, kuid

õige vastus on: jah, suudab! Kuni 2005. aastani peeti
Nosema ceranae’t ainult “lõunamaiseks” liigiks. Tolle
aastal leiti Taiwanist aga üks *A. mellifera* mesilaspere,
kes oli *Nosema ceranae*’ga nakatunud. Läks kõigest
aasta, kui seda liiki leiti ka Euroopast. Täna sel päeval
on teada, et mõlemad liigid on esindatud üle kogu
maailma ning neid peetakse üheks väga suureks ohuks
Euroopa meemesilastele, kes taluvad seda märksa
halvemini, kui Aasia mesilased.

Milline on kahe liigi erinevus ning probleem?

Kui vaadata neid kaht pisieoseliste liiki läbi mikro-
skoobi, siis inimsilm neil kuigi kergesti vahet ei tee
(foto 1). Selleks, et neid eristada, on vaja kas DNA-l
põhinevaid laboriuuringuid (PCR, qPCR) või voolu-
tsütomeetrit, mis suudab mõõta iga üksiku üleloetava
eose läbimõõdu, mille alusel saab hinnata liigilist
kuuluvust.

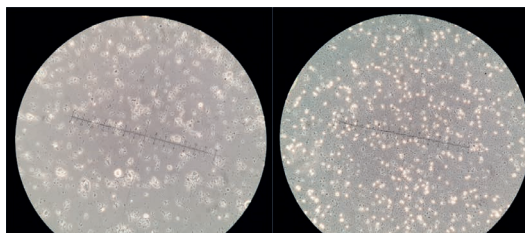

Foto 1. Sellel pildil on kaks proovi (mikroskoobi all).
Vasakpoolsel pildil on näha, et eosed puuduvad ning proov
on puhas. Parempoolne pilt aga näitab, et eoseid on palju (7,5
miljonit ühe mesilase kohta) ning et proovis on tegu kahe liigi-
ga. *Nosema ceranae* eose läbimõõtu on 3,9–5,3 µm, *Nosema*
apis on suurem ja võib olla kuni 8 µm läbimõõduga, kuid neil
mõlemal on ka kattuv suurusevahemik (autori foto).

Eelpool mainitud kaks liiki elutsevad täiskasvanud meemesilaste kesksõole epiteeli rakkudes. Sobivas keemilises keskkonnas, nagu meemesilase kesksõol on, hakkavad nad tootma eoseid. Eoste hulk varieerub vastavalt nakkuse tasemele ning võib raske nakkuse korral olla isegi 40 miljonit või enam ühe töölismesilase kohta.

Milline on nakkuspilt?

Siin avaldubki nende kahe liigi erinevus. *Nosema apis* on pigem stressitekitaja ning eoste hulk on suurim kevadel, misjärel nende arv märgatavalt langeb. Suve tulekul ning kestel on võimalik, et mesilaspere toimib normaalselt ning kliiniline pilt puudub, ning kui on piisavalt tugev pere, võib see haigusest ka ise lahti saada. Kliiniliselt väljendub see (foto 2) pahatihti roojamises nii raamidele kui ka taru sisse. Mesilaspere talvitumine on rahutu, stressirohkes olukorras tarbivad mesilased rohkem sööta ja võivad just seetõttu talvel nälgja surra. Küll aga ei pruugi tarusisene roojamine olla alati tingitud nosemoosist, vaid seda võivad põhjustada ka paljud muud faktorid – kõrge lestasus, kristalliseerunud sööt jne.

Nosema ceranae puhul nakkuspilt aga puudub (foto 3). Mesilaspere on pealtnäha normaalne, küll aga võib märgata pere drastilist hääbumist, samuti rahutust ning ühel hetkel pere lihtsalt hukkub. Selleks, et saada teada, mis konkreetselt pere huku põhjustas, tuleb teha laboratoorsed DNA-uuringud. Kui *Nosema apis* on sesoone, siis *Nosema ceranae* puhul sesoonsus puudub ning ta võib olla surmav kõigil neljal aastaajal. *Nosema ceranae* t peetakse ka peamiseks hukku põhjustavaks teguriks, kui räägitakse nosemoosist.

Foto 2. *Nosema apis* e infektsiooni tagajärjel võib selline kliiniline pilt, kus raamid on söödast tühjad ning mesilaspere on roojanud nii raamide peale, taru sisse kui ka söödakärgede peale (autori foto).

Foto 3. *Nosema ceranae* nakkusel puudub kliiniline pilt, kuid pealtnäha ilus mesilaspere sureb järjest hääbudes. Pildil olev mesilaspere oli sügisel igati tugev ning korralik, kevadel vaatas vastu selline pilt (autori foto).

Mida teha, kui mesilaspere on nosemoosi nakatanud?

Nosemoosist lahtisaamiseks ei ole konkreetset ravimetoodikat välja töötatud (antibiootiline ravi **EI OLE** Euroopas lubatud, sest võib põhjustada perele veelgi enam stressi kui haigus ise). *Nosema apis* e puhul on ülimalt oluline, et mesilaspere vähendataks kõikvõimalikke stressifaktoreid: kui toiduvaramud on piisavad, laiendused õigeaegsed ning pere suureneb, võib mesilaspere nakkusest jagu saada. Kui aga nakatumise tase on üsna kõrge, tuleks neid peresid hoolikalt jälgida ja kasutada aktiivselt võimalusi pere tugevdamiseks või tarusiseste nakkusallikate vähendamiseks.

Kõige parem oleks esimese asjana minna veterinaarja toidulaborisse ja lasta seal teha vastavad proovid. Kui on selge, et mesilaspere on nosemoosi nakatanud, tuleks järgida järgnevat soovitusi.

- Kevadel tuleb kindlasti vahetada mesilaspere (hea oleks, kui terve grupi) raamid puhaste, saastumata või nakkusvabade raamide vastu.
- Nosemoosi-eosed võivad peituda ka talvesöödas. Kui mesilaspere on talvel surnud, tuleks see grupist viivatamatult eemaldada, sest praegusel kevadisel ajal on mesilased väga vargusaltid, proovivad surnud peret rüüstata ning selliselt võivad nakatuda ka vargusel olevad mesilased.
- Mingil juhul ei tohi nakatanud peresid tervete peredega kokku tõsta või nakatanud mesilasemast uut iduperet teha või kasutada importema ja teha temaga uus idupere. Nii võib nakatuda ka uus pere,

kuhu hääbuv pere sai tõstetud. Küll aga võiks kaaluda kahe samast mesilagrupist pärineva nõrgenenud pere kokkupanemist, sest tugevdatud perel on suurem tõenäosus ellu jääda. Seda uut peret tuleks järk-järgult haudme ning toiduaruga suurendada. Soovitatav on teha ka emavahetus.

- Ülimalt oluline on ka töövahendite desinfitseerimine. Pärast nakkusohlike perede juures töötamist tuleks töövahendid kindlasti desinfitseerida.
- Võimalik on ka veel raame kuumutada: 60 kraadi juures 15 minutit, 49 kraadi juures üks ööpäev või 40 kraadi juures 5 päeva – see peaks tagama *Nosema* eoste hukkumise. On teada, et mesilasvaha hakkab sulama ligikaudu 63 kraadi juures, seega on väga oluline, et kuumutamistemperatuur ei ületaks seda künnist.

Nosemoos Eesti mesilates: püsivus läbi aastate ning liigiline koosseis

Viis aastat tagasi uuriti EPILOBEE (2012-2014) raames nosemoosi levikut. Uuringu eesmärk oli kaardistada Euroopa Liidu liikmesriikides meemesilaste viiruste ja parasiitide leviku olukord. EPILOBEE projekti käigus uuriti Eestis 200 tarust haigustekitajaid ning neist kolmekümnes leiti nosemoos, kuid selle tekitaja liigilist kuuluvust ei määratud – määrati ainult eoste hulk, mitte liigiline koosseis.

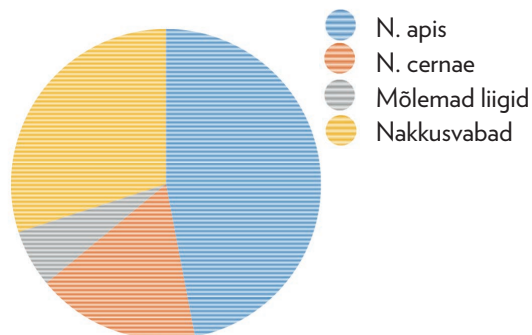
2017. aasta maikuu tehti Maaülikooli eestvedamisel uus proovide kogumine (N=30) vaid neist mesilatest, mis olid olnud viis aastat tagasi nakatunud. Uue töö eesmärgiks oli välja selgitada, milline on nende mesilaste seisukord praegu, sest see haigus kipub keskkonnas olema püsiva iseloomuga, ning lisaks huvitas meid, kumb *Nosema* liik on Eestis esindatud.

Uue analüüsi käigus korjati iga proovi tarbeks lennualalt ligikaudu 60 töölismesilast. Laboratoorsed tööd algasid 2017. aasta sügisel. Kuni laboratoorsete katseteni olid proovid külmutatud (-20°C). Proovid loeti haiguse suhtes positiivseks, kui eoste hulk ühe töölismesilase kohta ületas ühe miljoni piiri.

DNA eraldamise käigus eemaldati kahekümnel töölismesilasel steriliseeritud skalpelli abil tagakehad ja purustati need 3 ml ultrapuhtas vees (ddH₂O).

Seejärel kasutati DNeasy Blood & Tissue Kit'i ja toimiti vastavalt selle juhistele.

Laboratoorsed tulemused näitasid, et Eestis on esindatud mõlemad *Nosema* liigid. 30st proovist oli 30% negatiivsed ehk ei sisaldanud nosemoositekitaja eoseid. *Nosema apis* oli esindatud 47% ja *Nosema ceranae* 17%. Esines ka proove, mis olid nakatanud nii *Nosema apis*e kui ka *Nosema ceranae*ga (6%; joonis 1).

Joonis 1. *Nosema* liigiline jaotus Eesti mesilates.

Ühel töölismesilasel oli keskmiselt ligikaudu seitse miljonit *Nosema* eost. *Nosema apis*e puhul oli eoste hulk ligikaudu viis miljonit, *Nosema ceranae* puhul neli miljonit. Väga huvitav on tõik, et kui tegemist oli koos-nakkusega, oli eoste hulk ligikaudu 12 miljonit ühe töölismesilase kohta.

Kokkuvõtteks saab öelda, et Eestis on liigiliselt enam *Nosema apis*t. Esindatud on ka *Nosema ceranae*, mida varasemalt oli leitud nii Leedust kui ka Lätist. Haigusest hoidumisel on oluline pidada tugevaid mesilasperesid, samuti ei tohiks ära unustada ei korralikku kärjemajandust ega ka desinfitseerimist. Nagu antud tulemused näitavad, on nosemoos suhteliselt püsiva levikuga ja on isegi pärast viiendat aastat paljudes mesilates endiselt alles. Eesti Maaülikoolis aga kavandatakse juba järgmisi uuringuid, et selgitada, kas pestitsiidid ning nende segud mesilaste toidus võivad mõjutada nosemoosi kulgu.

KAS UUS IMEVAHEND VARROALESTADE VASTU?

Elu näitab, et juhustel võib mõnikord olla oluline roll probleemidele võimalike lahenduste leidmisel. Juhuslik oli näiteks see, et Saksamaa Hohenheimi Ülikooli teadlased märkasid välikatsete käigus, et väikesed liitiumkloriidi doosid mõjuvad varroalestadele surmavalt, aga mesilasi ei kahjusta. Need huvitavad tulemused saadi geeniuuringute käigus, kus katsetati võimalusi, kuidas mesilase muudetud RNAga hemolümfi kaudu mõjutada hemolümfi imevate varroalestade elulisi geene või neid välja lülitada. Mesilaste toiduna antava RNA-d sisaldava suhkrulahuse valmistamisel oli kasutatud liitiumkloriidi ja see põhjustas varroalestade surma.

Osutus, et juba väga madala kontsentratsiooniga liitiumkloriidi suhkrulahus tappis 24 kuni 72 tunni jooksul 90-100% varroalestadest. See suhkrulahus ei kahjustanud märgatavalt mesilasi, kuid tekitas kergeid haudmekahjustusi. Uurijad avaldasid selle kohta 2018. aasta jaanuaris teadusartikli. Samal ajal ilmus pikem selgitav artikkel ka Saksamaa mesindusajakirjas *Deutsches Bienen Journal* nr. 2 – 2018.

Teade Saksa teadlaste huvitavast avastusest levis kulutulena üle maailma. See on ka mõistetav, sest

varroalestade tõttu hukkab maailmas väga palju mesilasperesid. Näiteks USA-s kurtis 40% mesinikest, et varroatoos põhjustas nende mesilates suuri kahjustusi. Samas rääkis pestitsiidide tekitatud olulistest kahjustustest mesilasperedele ainult 13% mesinikest.

Teadlaste hinnangul oleks liitiumkloriidi kasutusele võtmine väga lihtne, lisades seda mesilaste suhkrusöödale. Liitiumkloriidi ei akumuleeru vahasse, on odav ja loomadele vähe toksiline. Samas vajab liitiumkloriidi kasutusele võtmine eelnevaid põhjalikke katseid, et välja selgitada võimalikud riskid, samuti jäägid mees. Näiteks Sussexi Ülikooli mesindusala professor Francis Ratnieks arutleb selle üle, et haudmevabades mesilasperedes võimaldab ka oblikhappe 2% vesilahusega tappa 97% varroalestadest, ja see on juba hästi läbiproovitud praktika. Liitiumkloriidi manustamine mesilasperedele oleks tema hinnangul oluliselt keerulisem ja pealegi väga vähe uuritud.

Samal ajal pressivad Hohenheimi teadlased oma avastusega edasi ja on juba võtnud kontakti firmadega, et välja arendada mesinikele käepärane tehnoloogia liitiumkloriidi kasutamiseks varroalestade tõrjel. Teadlaste hinnangul oleks

see haudmeta sülemite, kunstülemite või iduperede juures lihtne ja suhteliselt odav lahendus. Samas soovivad paljud ettevaatlikud mesinikud liitiumkloriidi raputamisega mesilaste söödalahuse sisse veel oodata, kuni on tehtud piisavalt kontrollkatseid ja kui need on näidanud stabiilselt positiivseid ja samas ohutuid tulemusi.

USA teadlane Jerry Hayes on pisut jahutanud nende mesinike indu, kes ruttaksid liitiumkloriidi kasutades kohe varroalestade vastu sõtta. Ta viitab liitiumkloriidi mitmetele ohtlikele omadustele inimeste jaoks (vähkitekiv toime, kesknärvisüsteemile ja südame tööle võimalikud kahjustavad mõjud jne.). Samuti on võimalikud jäägid mees, mis omakorda kahjustavad mee tarbijaid. Ühtlasi viitab ta USA karmile seadusandlusele, mis keelab mesinikel kasutada liitiumkloriidi kui registreerimata ravimit. Kui aga mesinik ometi võtab riski ja kasutab liitiumkloriidi, siis võivad tulla kohale järelevalveametnikud ja mesinikul piltlikult väljendudes silma siniseks lüüa. Nii et pigem tasub oodata, kuni asjad selgemaks saavad.

American Bee Journali uudiseid
sirvis Aleksander Kilk

PESTITSIIDID RIIVAVAD INIMÕIGUSI

Igal aastal sureb arvukalt inimesi ägedasse pestitsiidimürgistusse. ÜRO toiduõiguste raportöör dr. Hilal Elver on seisukohal, et pestitsiidide laialdast kasutamist põllumajanduses tuleb otsustavalt piirata. Pestitsiidide massiline kasutamine on selge inimõiguste rikkumine.

Dr. Hilal Elver on California Ülikooli professor,

kelle peamised uurimisvaldkonnad on keskkonnaseadused ja inimõigused. Oma ettekandes ÜRO Peaassambleele ja ÜRO Inimõiguste Nõukogule toob Hilal Elver välja, et aastas sureb maailmas umbes 200 000 inimest ägedasse pestitsiidimürgistusse. Lisaks sellele seostatakse kroonilise pestitsiidimürgistusega vähktõbe, Alzheimeri ja Parkinsoni tõbe, hormonaalseid ja arenguhäireid ning viljatust.

Pestitsiidide tõttu kannatavad esmajoones vaeste maade põllutöölised ja hooajatöölised, kes ei ole pahahti suutelised tooteetikette ja ohutusjuhiseid lugema. Hilal Elver kinnitab, et pestitsiidijääke on leitud isegi Arktika põliselanike organismist, kuigi Arktikas ei ole pestitsiide kunagi kasutatud.

Uuringute tulemused näitavad, et toiduained on sageli saastunud üheaegselt mitme pestitsiidi jääkidega. Kui seejuures on tegemist süsteemsete mürkidega, ei ole võimalik neid pesemisega eemaldada. Lisaks kahjule, mida pestitsiidide massiline kasutamine teeb inimesele, rikub see ka kahjurite ja nende looduslike vaenlaste vahelist tasakaalu. See aga destabiliseerib kogu ökosüsteemi.

Sellest tulenevalt jõuab dr. Elver järeldusele, et pestitsiidide kasutamine riivab praeguste ja tulevaste põlvkondade õigust tervisele ja tervislikule toidule.

Pealegi juhib dr. Elver tähelepanu asjaolule, et toiduainete suurtootmine ei ole aidanud maailmal seni nälg võita. Põhimõtteliselt on toitu ju piisavalt - probleem on selle jaotamises. Lisaks sellele ei ole viimase 40 aastaga tohutult suurenenud pestitsiidide

kasutamine suutnud vähendada saagikadusid.

Dr. Elver näeb ainsat lahendust mahepõllunduses. Ta tugineb seda väites uurimustele, mille kohaselt ka nii on võimalik piisavas koguses toitu toota. Agrookeemia väidet, nagu ei oleks pestitsiidideta võimalik vajalikku toiduhulka toota, nimetab dr. Elver muinasjutuks.

Selleks, et kindlustada inimeste õigus tervisele ja tervislikule toidule, tuleb ohtlikud pestitsiidid kasutusest kõrvaldada. Olemasolevad seadused ja direktiivid ei ole piisavad, et kaitsta inimesi ja keskkonda pestitsiidide massiivse kasutamise tagajärgede eest.

Raportit saab lugeda veebis aadressil:
https://www.bienenjournal.de/fileadmin/bj/Aktuelles/Meldungen/2017/Pesticide_Myth.pdf

Kokkuvõtte tegi
Katrin Linask

VEEL KORD NEONIKOTINOIDIDEST

EUROOPA TOIDUOHUTUSAMET EFSA KINNITAB: NEONIKOTINOIDI ON MESILASTELE OHTLIKUD

EFSA kaasajastas kolme neonikotinoidi - klotianidiini, imidaklopriidid ja tiametoksaami - 2013. aastal läbi viidud riskihindamise tulemusi. Kõigi kolme kasutamine on praegu Euroopa Liidus piiratud, kuna need võisid seniste hinnangute kohaselt olla mesilastele ohtlikud.

Uue analüüsi jaoks, mis hõlmas seekord lisaks meemesilatele ka kimalasi ja erakmesilasi, kogus EFSA pestitsiidide osakond hulganisti materjale, töötas süstemaatilisel läbi arvukalt asjakohast kirjandust, et koguda kokku kõik pärast eelmist (2013. aasta) hindamist avaldatud teadusuuringute tulemused. Järelduste tegemisel juhitud EFSA poolt spetsiaalselt

pestitsiidide ja mesilaste riskihindamise jaoks välja töötatud direktiividest.

EFSA pestitsiidide osakonna juhataja dr. José Tarazona sõnul võimaldas mahukas andmehulk teha äärmiselt üksikasjalikke järeldusi: "Järeldused varieeruvad sõltuvalt mesilaste liigist, pestitsiidide kasutamistarbest ja eksponeeritusest (mesilaste kokupuutest pestitsiididega). Mõned riskidest osutusid madalaks, kuid kokkuvõttes leidis kinnitust, et uuritud neonikotinoidid on kolmele uuritud mesilasliigile ohtlikud."

Lõppjärelduste tegemisele eelnes kaks sõltumatut konsultatsiooni EL liikmesriikide pestitsiidiekspertidega.

Ekspertid toetasid järeldusi.

Nii, nagu eelnevate hindamiste puhul, hinnati mesilaste kokkupuudet neonikotinoididega kolmest allikast: õietolmust ja nektarist; puhitud külvisest lenduvast tolmust ja veest, mida mesilased taimedelt ammutavad.

EFSA järeldused edastatakse Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide riskijuhtidele, kes teevad kõnealuste pestitsiidide seni kehtinud kasutuspiirangutesse võimalikud muudatused.

Katrin Linask

ÕPPESÕIDUD

Sel kevadel tuleb meil veel üks õppereis. Kuna sõit Lätimaa mesilatesse osutus väga populaarseks ja kõik soovijad ei mahtunud gruppi, siis sai otsustatud teha veel üks õppesõit, aga seekord tutvuma Poolamaa mesindusega. Kunagi mitu aastat tagasi käisime seal, kuid mesindust jäi tol ajal väheks, sest meil ei õnnestunud eelnevalt mesinikega eriti kontakte saada. Nüüd on olukord muutunud. Kontakte on palju, aga et mitte asjatult väga pikki vahemaid läbida, siis külastame sel korral Lublini piirkonna mesinikke ja mesindusega seotud kohti.

MESINDUSALANE ÕPPESÕIT POOLAMAAL

11.-15.mai 2018

Külastame mitmeid mesinikke ja mesilaid, üht Euroopa tuntumat mesinduskooli (sarananeb suunalt meie Olustverele) ja kooli mesilat, Pulawy mesindusinstituuti, mesinduskooperatiivi ja kaht mesinduskauplust (ei ole Lyzon, kuid nende inventar on olemas). Tagasiteel peatume Leedus Wilara mesinduskaupluses. Kõik ööd oleme Lublinis vanalinna lähedal mugavas 3-tärni hotellis, et vältida pidevat reisikoti tassimist.

Õppesõidu osalustasu 350 €, milles sisaldub:

- mugavustega 49-kohaline buss (grupi suurus max 35 inimest)
- majutus 4 ööd Lublini 3* tärni hotellis (koht 2-kohalises toas)
- lõunasöök 2. ja 3. päeval
- kohakülastused tõlkega vene ja eesti keelde
- lisatasu eest degusteerimine (tasu täpsustamisel)
- 4. päeval lõunasöök täpsustamisel (soovi korral lisandub osalustasule)

Õppesõidu korraldajad on Eesti Mesinike Liidu Koolituskeskus ja MTÜ Alustame Algusest (reisikorraldaja registreering TRE000757). Õppesõidule on koostatud koolituskava ja see loob eelduse tulumaksu tagastusele seaduses sätestatud korras. Mesindusfirmadel ja FIE-del ettevõtlusega seonduv kulu.

Vabandan väga nende ees, kes ootasid Taga-Karpaatia sõitu. Huvilisi-mesinikke tuli vähe, põhjuseks siiski 10-päevane äraolek, mida mesinikud ei saa endale kevaditi lubada. Järelikult saab Taga-Karpaatiat planeerida ikka vaid sügiseti, kui kiiremad ajad möödavad. Aga kui teie hulgas oli/on neid, kel mesilastega palju tegemist pole, siis võite tulla koos minuga Taga-Karpaatiasse lihtsalt maaelu- ja kultuurireisile. Juunikuus ma puhkan ning sel ajal korraldan (alates 16. juunist) sõidu Kiievi ja Taga-Karpaatia suunas :)

Lubatud Soome-sõit (väljasõiduga Viiburisse) on hetkel küsimärgi all. Otsustan selle järgi, kuidas huvilisi veel juurde tuleb.

Mõnusat kevadiste tööde nautimist nii aedades kui mesilas!

Täpsem info www.mesinikeliit.ee või helistades Mariannele telefonil 50 29 006.
Kirjad on oodatud aadressil mesilaspere@gmail.com

Parimat soovides
Marianne Rosenfeld
Eesti Mesinike Liidu (EML) tegevjuht
50 29 006
skype:marianne.rosenfeld1
www.mesinikeliit.ee
www.mesionhea.ee

<https://www.facebook.com/www.mesinikeliit.ee/>

PIIRKONDLIKE SELTSIDE/SELTSINGUTE ÕPPE- JA TEABEPÄEVAD MAIS-JUUNIS-JUULIS 2018

HIIUMAA MESINIKE SELTSING

Uku Pihlaku mesila, Ole küla

9.06.2018 kl. 10.00

- **Kärjemajandus ja selle vajalikkus. Emakasvatus väikemesila tingimustes.**

Lektor Uku Pihlak

Info: Asko Maivel, 5461 6460,

askomaivel.veevalaja@gmail.com

KARKSI-NUIA AIANDUSE JA MESINDUSE SELTS

Karksi-Nuia, kaupluse Kadri II korrus

26.05.2018 kl. 10.00

- **Mesilasperede laiendamine ja sülemlemise vältimine.**

Lektor ja info: Aleksander Kilk, 5293 589,

aleksander.kilk@ttu.ee

LÄÄNEMAA MESINIKE SELTSING

Perekond Haabeli Mesila talu, Oru

26.05.2018 kl. 10.00

- **Uuem mesindusinventar ja tehnoloogia mee ja vaha käitlemiseks.**

Lektor Ardi Asten

Info: Hardi Haabel, 5349 3732, mesi02@hotmail.ee

Osalemine AINULT eelregistreerimisega mobiilil 5349 3732. Osalejate arv on piiratud, kuni 15 inimest.

Ranna-Kustase talu, Tuuru küla, Ridala vald

21.07.2018 kl. 10.00

- **Mee võtmine. Mee vurrimine, selitamine, hoiustamine. Mee niiskuse mõõtmine. Emalahutusvõrede kasutamine korpustarudes ja lamavtarudes kesksuvel. Mesilasemade rotatsioon väikemesilas ja kuidas teostada tööparandust väikemesilas. Kuidas uut mesilasema mesilasperele anda. Vaha sulatamine. Mee alt vabanenud kerged sorteerimine ja hoiustamine.**

Lektor ja info: Rasmus Paesüld, 55 929 437,

murka74@gmail.com

OTEPÄÄ AIANDUSE JA MESINDUSE SELTS

Otepää AMSi maja, J. Hurda 5

7.07.2018 kl. 10.00

- **Mesilaste haigused ja varroaõrje tähtsus.**

Lektor Arvi Raie

- **Mesilasemade uuendamine ja selle olulisus väike mesilas.**

Lektor Mai Endla

Info: Tõnu Raak, 522 6235, tonuhiemae@hotmail.ee

TALLINNA MESINIKE SELTS

Tallinn, Ehitajate tee 5 VII-315

8.05.2018 kl. 18.00

- **Linna- ja katusemesindus meil ja mujal maailmas.**

Lektor Erki Naumanis

Osalemine eelregistreerimisega; elektrooniline vorm avaldatakse aadressidel FB/linnimesi ja linnamesi.ee.

Info: Merike Reha, 50 224 28,

tallinna.mesinike.selts@eesti.ee

Aimar Lauge mesila, Jausi talu, Hellamaa küla, Muhumaa

16.06.2018 kl. 11.00

- **Emadekasvatus. Vageldamise praktiline õppepäev.**

Lektor Aimar Lauge

Info: Erki Naumanis, 5140 710,

tallinna.mesinike.selts@eesti.ee

Osalemine AINULT eelregistreerimisega, elektrooniline vorm avaldatakse aadressidel FB/linnimesi ja linnamesi.ee.

Kohtade arv on piiratud 10-15 inimest.

Tallinn, Ehitajate tee 5 VII-315

10.07.2018 kl. 18.00

- **Mesilaste haigused ja nende ravi.**

Lektor Leo Vari

Info: Erki Naumanis, 5140 710,

tallinna.mesinike.selts@eesti.ee

Osalemine eelregistreerimisega, elektrooniline vorm avaldatakse aadressidel FB/linnimesi ja linnamesi.ee.

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest tuleb ette teatada hiljemalt 2 nädalat enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi projektjuhile, e-mail: mesindusprogramm@gmail.com või telefon 53 41 40 67.

KUTSE MAHEKONVERENTSILE

Olete oodatud mahekonverentsile “Tegija kogemus – kuidas olla edukas maheturul”, mis toimub 4. mail Tallinnas, Eesti Toidumess – Sööma! raames.

Oma kogemusi mahetoidu müümisel ja kasutamisel jagavad tootjad, töötajad, toitlustajad ja turustajad. Välisesineja Helga Willer Šveitsi mahepõllumajanduse uurimisinstituudist FiBL annab ülevaate mahepõllumajanduse ja maheturu olukorrast Euroopas.

Konverentsist on oodatud osa võtma tootjad, töötajad ja turustajad.

Konverentsil osalemine on tasuta. Osalemiseks on kindlasti vajalik registreerimine hiljemalt 23. aprilliks siin: <https://goo.gl/forms/pwLco3BDYvjq9W1u2> (eelistatult) või e-maili aadressil maheteave@gmail.com. Kohtade arv on piiratud, registreerimine lõpetatakse kohtade täitumisel.

Konverentsi korraldab Eesti Maaülikool koostöös Mahepõllumajanduse Koostöökogu ja Eesti Konverentsidega.

Lisainfo:

Elen Peetsmann
maheteave@gmail.com
tel: 53 044 003

ANTU ROHTLA – 80!

Mesinike hulgas hinnatakse Antu Rohtlat Eesti mesindusala tipp-teadajamehiks, kelle arvamused ja nõuanded on peaaegu lõpliku

tõe tasemel. Antu ise ütleks selle kohta ilmselt tagasihoidlikumalt, et mesinduses ja mesilastega seoses pole asjad sageli nii väga kindlad. Elukogemus ütleb, et mõnigi kord mesilased üllatavad ja mesinduse ainutõdedesse tuleks sellepärast suhtuda ettevaatusega.

Aga Antu läbimõeldud ja väljaöeldud arvamus loeb! Pikk ja põhjalik mesinduskogemus annab selleks igati alust. Antu loeb ennast mesinikuks alates 7. juulist 1949 – sellel päeval pani ta tädimehelt kingituseks saanud mesilaspere omavalmistatud tarru. Nüüdseks on olnud aega juba ligi seitsekümmend aastat, et mesilastelt suurem jagu nende saladusi välja uurida.

Antu teab, kuidas mesilastarus asjad käivad!

Antul on kogemust ja sügavat teadmist, millele toetuda ja millest rääkida. Targa kuldsuu ja jutuosa-va kõnemehe roll on üks tuntud ja tugevaid külgi Antu tegevuses Eesti mesinduspõllu harimisel ja väärt seemnete külvamisel. Nõnda on ta olnud läbi aastakümnete üks otsitumaid ja hinnatumaid mesindusala lektoreid ja õpetajaid, kelle esinemiste kohad katavad Eesti kaardi üsna tiheda kihina.

Mõistagi on Antu juttudest loengusaalis või praktilistest näpunäidetest tema mesilas kõige rohkem osa saanud kodukandi Karksi ja

Mulgimaa mesinikud. Antu on läbi aegade olnud Karksi kandi mesinike eestkõneleja ja sealse mesinduselu innustaja. Karksi-Nuia mesinduspäevad ja meefestivalid on aastatega üha rohkem mee- ja mesindushuvilisi kohale kutsunud. Meefestivalid, kus Antu käsi on korraldamisel kõvasti küljes olnud, töid 2017. a. Karksi-Nuia koguni Eesti meepealinna tiitli.

Antu jäljed mesinduses ulatuvad tema Polli-Järve mesilast palju kaugemale. Just Antu Rohtla juhitud algas 1971. a. Olustveres mesinike koolitamine, mille tulemuseks enam kui kahekümne aastaga oli pooltuhat koolitatud mesinikku. Seejärel alates 1976. a.

pani ta aluse mesindusala uuringutele Polli Katsebaasis, arendades seal välja ka heas korras mesila. Teaduste kandidaadi tasemel teadustöös sündis huvitavaid ja väärtuslikke tulemusi. Veel siiani annab lugeda selle perioodi uuringutulemustel põhinevaid ja Antu sulest pärinevaid trükiseid. Olgu näiteks kirjutised mesilaste abil viljapuude ja marjapõõsaste tolmeldamisest või mesilaste korjema erinevate tüüpide teemadel.

1992. aastal oli Antu Rohtla ühe algataja ja asutajaliikmena Eesti Mesinike Liidu sünni juures. Veerandsajandi jooksul on EML kasvanud Eesti mesinikele ja mesindusele tubliks toeks, ning selles

on Antul olnud oluline roll. Antu on olnud EMLi väljaarendamise üks olulisemaid tugisambaid, mida tunnustab ka tema valimine Eesti Mesinike Liidu auliikmeks. Teiselt poolt meeldib Antule olla lihtsalt hea mesinik ja mesilaste karjane. Tunnustamaks Antu Rohtla väga kõrget taset mesinik-praktikuna, omistati temale 2003. aastal Aasta Mesiniku tiitel.

Soovime Antu Rohtlale palju õnne ja tugevat tervist ning rõõmsat meelt veel paljudeks aastateks, et mesilaste ja mesinike seltsis toimetamisest lusti tunda.

Eesti Mesinike Liidu juhatus

VÕTAN VASTU MESILASPEREDE MÜÜGITELLIMUSI:

- kasutatud ja uued mesipuud koos peredega
- kunstpered (4-5 kinnishaudmeraami)
- sülemid

Helistada info saamiseks ning tellimuse esitamiseks soovitatavalt hommikuti 8.00–9.00 või öhtul pärast 19.00 tel. 56 503 631 August.

Õnnitleme aprilli- ja maikuu sünnipäevalapsi!

Sulo	Lüiste	17. aprill	90	Reet	Reinola	23. mai	76
Heino	Kostabi	19. mai	85	Tõnu	Hiiemäe	8. mai	75
Ellen	Talimets	27. aprill	85	Tarmo	Kinsigo	8. mai	75
Kaljo	Laursoo	27. aprill	82	Marju	Käo	2. mai	75
Ivar-Vello	Rinne	18. aprill	82	Eduard	Nigol	19. mai	75
Kalju	Hinto	17. aprill	81	Urve	Visnap	7. apr	75
Imre	Valtna	19. aprill	81	Aare	Olesk	31. mai	70
Leonid	Kožajev	10. mai	80	Riho	Saulep	14. mai	70
Rein	Ling	9. aprill	80	Oskar	Karro	4. aprill	65
Antu	Rohtla	17. aprill	80	Arli	Saun	23. mai	65
Endel	Velberg	7. mai	80	Jaak	Tuksam	22. mai	60
Peedo	Läll	30. mai	79	Madis	Oras	19. aprill	55
Mai	Endla	5. mai	78	nunn	Teofili	28. aprill	55
Mati	Lasn	12. mai	78	Andres	Torim	18. aprill	55
Aare	Puis	19. aprill	77	Hagbard	Räis	27. aprill	50
Helmut	Talu	27. mai	77				
Peeter	Tamm	8. aprill	77				

Esi- ja tagakaane foto: Aleksander Kilk.

EML ajalehe "Mesinik" järgmine number 3 (107) ilmub juunis 2018.

Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J. Vilmsi 53G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: aleksander.kilk@ttu.ee või linask@neti.ee.

EML kontaktelefonid: 529 3589 (A. Kilk) või 5307 7778 (EML kontor, J.Vilmsi 53G, 10147 Tallinn; teispäeviti ja reedeti kell 10-16).

Mesindusalane teave Internetis: www.mesinikeliit.ee; www.mesindus.ee; www.mesindusprogramm.eu.

**Eesti mesinduse arendamist toetab käesoleval ajal Euroopa Liit
mesindusprogrammi 2017-2019 kaudu.**